INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING MUSIQA TA'LIMIDAGI O'RNI

Abdukahharova Sevara Raxmatilla qizi
Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti
Musiqa ta'limi yo'nalishi 2-kurs magistranti

lmiy Irahbar: **Sh.N.Rahimov**
Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti "Musiqiy ta'lim" kafedrasi dotsenti

Annotatsiya
Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning pedagogik ahamiyati hamda ularning musiqa ta'limi jarayonidagi o'rni tahlil qilinadi. Musiqa ta'limining o'ziga xos xususiyatlari, o'quvchilarning musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish, ijodiy tafakkurini shakllantirish va dars samaradorligini oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarning imkoniyatlari yoritilgan. Maqolada axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, multimedia vositalari, interfaol metodlar, raqamli ta'lim resurslari hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, musiqa darslarida innovatsion texnologiyalarni qo'llashning didaktik imkoniyatlari, o'qituvchi va o'quvchi faoliyatidagi o'zgarishlar, musiqiy eshitish, ijrochilik, mustaqil fikrlash va ijodkorlikni rivojlantirishdagi ahamiyati ochib berilgan. Tadqiqot natijasida innovatsion texnologiyalarni musiqa ta'limiga maqsadli va metodik jihatdan to'g'ri joriy etish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri ekanligi asoslangan.

Kalit so'zlar: innovatsion texnologiyalar, musiqa ta'limi, pedagogik texnologiya, raqamli ta'lim, multimedia, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interfaol metodlar, musiqiy kompetensiya, ijodkorlik, musiqiy tafakkur.

Аннотация
В данной статье анализируется педагогическое значение использования инновационных технологий в современной системе образования и их роль в процессе музыкального образования. Раскрываются особенности музыкального обучения, возможности инновационных педагогических технологий в развитии музыкальных способностей учащихся, формировании творческого мышления и повышении эффективности уроков. Особое внимание уделяется использованию информационно-коммуникационных технологий, мультимедийных средств, интерактивных методов, цифровых образовательных ресурсов и современных педагогических подходов на уроках музыки. Также рассматриваются дидактические возможности применения инновационных технологий, изменения в деятельности учителя и учащихся, их значение в развитии музыкального слуха, исполнительских навыков, самостоятельного мышления и творческих способностей. В результате исследования обосновано, что целенаправленное и методически грамотное внедрение инновационных технологий в музыкальное образование является одним из важных факторов повышения качества образования.

Ключевые слова: инновационные технологии, музыкальное образование, педагогическая технология, цифровое образование, мультимедиа, информационно-коммуникационные

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

технологии, интерактивные методы, музыкальная компетентность, творчество, музыкальное мышление.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimining oldiga yosh avlodni zamonaviy bilim, ko'nikma va kompetensiyalar bilan qurollantirish, ularning mustaqil va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish kabi muhim vazifalar qo'yilmoqda. Ta'lim jarayonining mazmuni va metodlarini takomillashtirish, yangi pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etish ushbu vazifalarni amalga oshirishning muhim shartlaridan biridir. Ayniqsa, san'at va musiqa ta'limi insonning estetik didi, ma'naviy dunyoqarashi, hissiy tafakkuri va ijodiy qobiliyatlarini shakllantirishda muhim o'rin egallaydi. Musiqa darsi o'quvchidan faqat nazariy bilimlarni egallashni emas, balki tinglash, kuylash, ijro etish, musiqiy asarni tahlil qilish va unga estetik baho berish kabi faoliyatlarni ham talab etadi.Shu jihatdan musiqa ta'limida innovatsion texnologiyalardan foydalanish alohida pedagogik ahamiyatga ega. Zamonaviy texnologiyalar yordamida o'quvchilarga musiqiy asarlarni eshittirish, videotasvirlar orqali ijro jarayonini ko'rsatish, nota materiallarini raqamli shaklda namoyish etish, interfaol topshiriqlar tashkil etish va o'quvchilarning individual ijodiy faoliyatini qo'llab-quvvatlash mumkin. O'zbekiston ta'lim tizimida ham ta'lim sifatini oshirish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish va pedagogik jarayonni zamonaviy talablar asosida tashkil etishga katta e'tibor qaratilmoqda. Bu jarayon musiqa ta'limi oldiga ham yangi metodik vazifalarni qo'ymoqda.

INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING PEDAGOGIK MOHIYATI

"Innovatsiya" tushunchasi pedagogik faoliyatga yangilik kiritish, mavjud metod va vositalarni takomillashtirish hamda ta'lim samaradorligini oshirishga yo'naltirilgan yangi yondashuvlarni anglatadi. Pedagogik texnologiya esa ta'lim maqsadlarini oldindan belgilash, o'quv jarayonini tizimli tashkil etish, tegishli metod va vositalarni tanlash hamda natijalarni baholashni o'z ichiga oluvchi yaxlit jarayondir. O'.Q. Tolipov va M. Usmonboyevalarning pedagogik texnologiyalarga oid tadqiqotlarida ta'lim texnologiyalarini o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi tizimli yondashuv sifatida qarash mumkinligi ta'kidlanadi. Innovatsion texnologiyalarning ta'limdagi asosiy xususiyati o'quvchini ta'lim jarayonining faol subyektiga aylantirishdir. An'anaviy ta'limda o'qituvchi asosiy axborot manbai bo'lsa, innovatsion ta'limda o'qituvchi ko'proq tashkilotchi, yo'naltiruvchi va maslahat beruvchi vazifasini bajaradi.

Musiqa ta'limida bu o'zgarish ayniqsa muhim. Chunki musiqa o'quvchining bevosita faol ishtirokini talab qiladigan fan hisoblanadi.

MUSIQA TA'LIMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Musiqa ta'limi boshqa fanlardan o'zining hissiy-estetik va ijodiy xususiyati bilan ajralib turadi. O'quvchi musiqa orqali nafaqat bilim oladi, balki ma'lum bir hissiy holatni boshdan kechiradi, obrazlarni tasavvur qiladi va badiiy-estetik munosabatini shakllantiradi.

Musiqa ta'limining asosiy tarkibiy qismlariga quyidagilarni kiritish mumkin:

Musiqani tinglash.

Musiqiy asarni tahlil qilish.

Jamoaviy va yakka tartibda kuylash.

Musiqiy cholg'ularda ijro etish.

Nota savodxonligini shakllantirish.

Musiqiy-ijodiy faoliyat.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Bastakorlar va ijodkorlar hayoti hamda ijodini o‘rganish.
Ushbu faoliyat turlarining har biri innovatsion texnologiyalar yordamida yanada samarali tashkil etilishi mumkin. Masalan, musiqani tinglash jarayonida yuqori sifatli audio yozuvlardan foydalanish o‘quvchining musiqiy eshitish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Video materiallar esa ijro uslubi, cholg‘ular va sahna madaniyati haqida yaxlit tasavvur hosil qiladi.

Bugungi raqamli muhit musiqa ta’limida ijodiy topshiriqlarni tashkil etish uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. O‘quvchilar maxsus dasturlar yordamida oddiy musiqiy kompozitsiyalar yaratish, ritmik shakllarni tuzish, nota yozish va musiqiy g‘oyalarini sinab ko‘rishlari mumkin.
Bunday topshiriqlar o‘quvchining ijodiy tafakkurini rivojlantiradi. Shuningdek, o‘quvchi o‘z faoliyatining natijasini darhol eshitishi va tahlil qilishi mumkin.
Musiqiy ijodkorlikni rivojlantirish uchun quyidagi topshiriqlarni taklif qilish mumkin:
berilgan ritm asosida yangi ritmik shakl yaratish;
qisqa kuyga davom yaratish;
berilgan she’rga mos musiqiy obrazni tasavvur qilish;
ikki xil ijroni taqqoslash;
musiqiy asarga o‘zining badiiy tavsifini berish;
oddiy musiqiy kompozitsiya yaratish.

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, innovatsion texnologiyalar zamonaviy musiqa ta’limining muhim tarkibiy qismlaridan biridir. Ularni maqsadli va metodik jihatdan to‘g‘ri qo‘llash musiqa darslarining mazmunini boyitish, o‘quvchilarning faolligini oshirish va ta’lim natijalarini yaxshilash imkonini beradi. Innovatsion texnologiyalar yordamida musiqa darslari faqat nazariy bilim berish bilan cheklanib qolmay, o‘quvchining tinglash, tahlil qilish, ijro etish, mustaqil fikrlash va ijod qilish faoliyatlarini ham qamrab oladi.Musiqa ta’limida multimedia, interfaol metodlar, raqamli resurslar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o‘quvchilarning musiqiy kompetensiyasini rivojlantirish uchun qulay pedagogik muhit yaratadi. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalarni an’anaviy musiqa pedagogikasining samarali jihatlari bilan uyg‘unlashtirish muhimdir. Chunki texnologiya o‘qituvchining pedagogik mahoratini almashtirmaydi, balki uning imkoniyatlarini kengaytiruvchi vosita sifatida xizmat qiladi. Demak, musiqa ta’limida innovatsion texnologiyalardan foydalanish zamonaviy pedagogik jarayonning muhim yo‘nalishi bo‘lib, u o‘quvchilarning musiqiy bilimlari, ijodiy qobiliyatlari va estetik dunyoqarashini rivojlantirish uchun katta imkoniyat yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi. “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim va madaniyat sohalarini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
3. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligining musiqa ta’limiga oid metodik materiallari.
4. O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining oliy ta’limni raqamlashtirish va innovatsion rivojlantirishga oid materiallari.
5. Tolipov O‘.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. — Toshkent: Fan, 2006.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

6. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. — Toshkent: Fan va texnologiya.
7. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. — Toshkent: Iste'dod.
8. Yo'ldoshev J.G'., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. — Toshkent.
Hasanboyev J., To'raqulov X., Haydarov M., Hasanboyeva O. Pedagogika. — Toshkent.
9. Karimov I. Musiqa o'qitish metodikasi. — Toshkent.
10. Rajabov A. O'zbek musiqa tarixi va musiqa pedagogikasi masalalari. — Toshkent.
11. Sharipova G. Musiqa o'qitish metodikasi. — Toshkent.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.